

I

(Leģislatīvi akti)

LĒMUMI

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES LĒMUMS Nr. 1093/2012/ES

(2012. gada 21. novembris),

par Eiropas Pilsoņu gadu (2013. gads)

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 21. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

pēc tiesību akta projekta nosūtīšanas valstu parlamentiem,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu ⁽¹⁾,saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru ⁽²⁾,

tā kā:

- (1) Savienība balstās uz nedalāmām, universālām cilvēka cieņas, brīvības, vienlīdzības un solidaritātes vērtībām, un tās pamatā ir demokrātijas un tiesiskuma principi. Minētie principi veido pamatu dalībvalstu sabiedrībām, kurās dominē plurālisms, nediskriminācija, iecietība, tiesiskums, solidaritāte un sieviešu un vīriešu līdztiesība. Ikvienam Savienības pilsonim ir un vajadzētu būt tiesībām, kas paredzētas Līgumā par Eiropas Savienību (LES), Līgumā par Eiropas Savienības darbību (LESD) un Eiropas Savienības Pamattiesību hartā.
- (2) Ar 1993. gada Māstrihtas līgumu ieviesa jēdzienu "Savienības pilsonība". Ar 1999. gada Amsterdamas līgumu un 2009. gada Lisabonas līgumu vēl vairāk nostiprināja ar Savienības pilsonību saistītās tiesības. 2013. gads būs Savienības pilsonības izveides divdesmitās gadadienas gads. Lisabonas līguma 1. panta 12. punkts un 2. panta 34. punkts (tagad LES 9. pants un LESD 20. pants) paredz, ka ikviena persona, kam ir kādas dalībvalsts pilsonība, ir Savienības pilsonis, ka Savienības pilsonība

papildina, nevis aizstāj valsts pilsonību un ka Savienības pilsoņiem ir ar Līgumiem piešķirtās tiesības un ar tiem uzliktie pienākumi. Lisabonas līguma 2. panta 35. punkts (tagad LESD 21. pants) paredz, ka ikvienam Savienības pilsonim ir brīvas pārvietošanās un uzturēšanās tiesības.

- (3) Stokholmas programmā "Atvērta un droša Eiropa tās pilsoņu un viņu aizsardzības labā" ⁽³⁾ pilsonim ir piešķirta galvenā nozīme Eiropas politikā brīvības, drošības un tiesiskuma jomā. Tajā paredzētās darbības ir vērstas uz "pilsoņu Eiropas veidošanu", tostarp veicinot pilsoņu tiesības, jo īpaši tiesības uz pārvietošanās brīvību un tiesības, kas ļauj Savienības pilsoņiem aktīvi piedalīties Savienības demokrātiskajā dzīvē.
- (4) Savā 2010. gada 15. decembra Rezolūcijā par pamattiesību stāvokli Eiropas Savienībā (2009. gads) un to efektīvu īstenošanu pēc Lisabonas līguma stāšanās spēkā ⁽⁴⁾ Eiropas Parlaments aicināja Komisiju 2013. gadu pasludināt par Eiropas Pilsoņu gadu, lai stimulētu debates par Eiropas pilsonību, tostarp par tās terminoloģiju, saturu un darbības jomu, un informētu Savienības pilsoņus par viņu tiesībām, jo īpaši par jaunajām tiesībām, kas izriet no Lisabonas līguma stāšanās spēkā, kā arī par pieejamajiem līdzekļiem minēto tiesību izmantošanai.
- (5) 2013. gads būtu jāpasludina par Eiropas Pilsoņu gadu. Eiropas Pilsoņu gads sniegtu savlaicīgu iespēju paaugstināt plašākās sabiedrības izpratni par tiesībām un pienākumiem, ko nodrošina Savienības pilsonība. Eiropas Pilsoņu gada mērķim vajadzētu būt arī vērstam uz pilsoņu izpratnes paaugstināšanu par viņu tiesībām, kas izriet no Savienības pilsonības, kad viņi izmanto savas tiesības brīvi pārvietoties un uzturēties citā dalībvalstī, piemēram, kā studenti, darbinieki, darba meklētāji, brīvprātīgie, patērētāji, uzņēmēji, jaunieši vai pensionāri. Minētajā kontekstā izpratnes paaugstināšana ir jāintegrē ģeogrāfiski, demogrāfiski un sociāli, un tā būtu jāvērs uz

⁽¹⁾ OV C 181, 21.6.2012., 137. lpp.

⁽²⁾ Eiropas Parlamenta 2012. gada 23. oktobra nostāja (Oficiālajā Vēstnesī vēl nav publicēta) un Padomes 2012. gada 13. novembra lēmums.

⁽³⁾ OV C 115, 4.5.2010., 1. lpp.

⁽⁴⁾ OV C 169 E, 15.6.2012., 49. lpp.

to atlikušo šķēršļu novēršanu, kas traucē izmantot no Savienības pilsonības izrietošās tiesības. Savienības pilsoņi būtu jāinformē par to, ka arī viņiem pašiem ir būtiska loma minēto tiesību nostiprināšanā, ko viņi var īstenot ar līdzdalību pilsoniskās sabiedrības un demokrātiskā dzīvē.

- (6) Lai Savienības pilsoņi varētu pieņemt pārdomātus lēmumus par to, vai izmantot savas tiesības uz pārvietošanās brīvību, nepietiek tikai ar viņu izpratnes par tiesībām brīvi pārvietoties paaugstināšanu. Ir svarīgi, lai Savienības pilsoņi būtu arī pietiekami informēti par citām tiesībām, kas viņiem pieejamas saskaņā ar Savienības tiesību aktiem pārrobežu situācijās. Minētā informācija viņiem ļaus arī pilnībā izmantot minētās citas tiesības, ja viņi nolems izmantot savas tiesības uz pārvietošanās brīvību.
- (7) Kopš 1958. gada, kad tiesības uz pārvietošanos un uzturēšanās brīvību tika noteikta Romas līgumā kā viena no četrām pamattiesībām, tā ir apliecinājusi savu vērtību kā viens no pilāriem iekšējā tirgus izveidei dalībvalstu ekonomikas un katra Savienības pilsoņa labā.
- (8) Savienības pilsoņi tiesības brīvi pārvietoties un dzīvot visu dalībvalstu teritorijā augstu vērtē kā indivīda pamattiesības, kas izriet no Savienības pilsonības. Šīs tiesības kā tādas apliecina un veicina labāku izpratni par Eiropas integrācijas vērtību, kā arī sekmē pilsoņu iesaistīšanos Savienības veidošanā.
- (9) Lai gan tiesības uz pārvietošanās un uzturēšanās brīvību ir stingri iedibinātas primārajos Savienības tiesību aktos un būtiski izvērstas sekundārajos Savienības tiesību aktos, joprojām pastāv pretrunas starp piemērojamiem tiesiskajiem noteikumiem un realitāti, ko pilsoņi piedzīvo, īstenojot minētās tiesības praksē. Papildus nenoteiktībai saistībā ar mobilitātes sniegtajām priekšrocībām Savienības pilsoņi uzskata, ka ir pārāk daudz praktisku šķēršļu dzīvošanai un strādāšanai citā dalībvalstī.
- (10) 2010. gada ziņojumā par ES pilsonību "Likvidējot šķēršļus ES pilsoņu tiesību īstenošanai", kas pieņemts 2010. gada 27. oktobrī, Komisija ir pievērsusies galvenajiem šķēršļiem, ar kuriem pilsoņi joprojām saskaras ikdienā, īstenojot savas tiesības kā Savienības pilsoņi, jo īpaši pārrobežu situācijās, un ir izklāstījusi 25 konkrētus pasākumus minēto šķēršļu likvidēšanai. Viens no šajā sakarā konstatētajiem šķēršļiem bija informācijas trūkums. Ziņojumā Komisija secināja, ka Savienības pilsoņi nevar izmantot savas tiesības, jo nav par tām informēti, un

paziņoja par savu ieceri uzlabot informācijas izplatīšanu Savienības pilsoņiem par viņu tiesībām, jo īpaši tiesībām uz pārvietošanās brīvību.

- (11) LES un LESD piešķir katram Savienības pilsonim tiesības brīvi pārvietoties un dzīvot dalībvalstu teritorijā, tiesības balsot un kandidēt Eiropas Parlamenta vēlēšanās un pašvaldību vēlēšanās savas dzīvesvietas dalībvalstī saskaņā ar tādiem pašiem nosacījumiem, kādi ir minētās dalībvalsts pilsoņiem, tiesības saņemt jebkuras dalībvalsts diplomātisko un konsulāro iestāžu aizsardzību ar tādiem pašiem nosacījumiem, kādi ir minētās dalībvalsts pilsoņiem, tādā trešā valstī, kurā nav pārstāvēta dalībvalsts, kuras valstspiederīgais viņš ir, tiesības iesniegt lūgumrakstu Eiropas Parlamentam, tiesības vērsties pie Eiropas ombuda un Savienības iestādēs un citas tiesības dažādās jomās, piemēram, saistībā ar brīvu preču un pakalpojumu apriti, patērētāju aizsardzību un sabiedrības veselību, vienlīdzīgām iespējām un vienlīdzīgu attieksmi, piekļuvi nodarbinātībai un sociālajai aizsardzībai.
- (12) Lisabonas līgums ievieša jaunas tiesības, jo īpaši pilsoņu iniciatīvu, kas paredzēta tā 1. panta 12. punktā un 2. panta 37. punktā (LES 11. pants un LESD 24. pants), kas vismaz vienam miljona pilsoņu, kuri pārstāv būtisku skaitu dalībvalstu, dod tiesības aicināt Komisiju iesniegt priekšlikumu jebkādā no Savienības atbildības jomām, tādējādi ļaujot pilsoņiem vēl aktīvāk iesaistīties Savienības politiskajā dzīvē un tieši piedalīties Savienības tiesību aktu⁽¹⁾ veidošanā.
- (13) Kopš 1979. gada, kad notika pirmās tiešās vēlēšanas, Eiropas Parlaments darbojas kā tiešais starpnieks starp pilsoņiem un Savienību. Eiropas Parlamentam un tā deputātiem ir izšķiroša nozīme, izplatot informāciju par Savienības pilsonības sniegtajām tiesībām un priekšrocībām, Savienības pilsoņiem aktuālus jautājumus virzot politikas nostādņu priekšplānā un veicinot aktīvu Savienības pilsoņu līdzdalību. Tāpat – ņemot vērā Eiropas Parlamenta vēlēšanas 2014. gadā – ir svarīgi arī paaugstināt izpratni par Savienības pilsoņu tiesībām, dzimumu līdztiesības jautājumiem, sieviešu un vīriešu līdību Savienības demokrātiskajā dzīvē, tostarp viņu vēlēšanu tiesībām kā vēlētājiem un kandidātiem savā dzīvesvietas dalībvalstī, un par Eiropas Parlamenta pilnvarām likumdošanas procesā. Tuvojoties minētajām vēlēšanām, šādu izpratnes paaugstināšanas darbību ietekme būtu jāpaliek, cieši koordinējot un izmantojot sinerģiju, kas veidojas ar attiecīgām darbībām, ko īsteno Savienības iestādes, jo īpaši Eiropas Parlaments, Eiropas politiskās partijas un fondi un dalībvalstis.

⁽¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 211/2011 (2011. gada 16. februāris) par pilsoņu iniciatīvu (OV L 65, 11.3.2011., 1. lpp.).

- (14) Turklāt Savienības pilsoņiem, kuri apsver, vai izmantot savas tiesības uz pārvietošanās un uzturēšanās brīvību, vajadzētu būt informētiem par tiesībām iegūt vai saglabāt sociālo nodrošinājumu, tostarp saistībā ar pārrobežu veselības aprūpi, atbilstīgi Savienības noteikumiem par sociālā nodrošinājuma sistēmu koordinēšanu. Minētie noteikumi nodrošina, ka pilsoņi nezaudē savas sociālā nodrošinājuma tiesības, ja viņi izvēlas pārvietoties Savienībā. Turklāt viņiem vajadzētu būt arī informētiem par viņu izglītības, akadēmiskās un profesionālās kvalifikācijas atzīšanu un par sociālajām un pilsoniskajām prasmēm, kas veido daļu no Eiropas sistēmas "Pamatprasmes mūžizglītībā" ⁽¹⁾ un kas var palīdzēt viņiem pilnvērtīgi piedalīties pilsoniskajā dzīvē un nodrošināt viņiem iespēju īstenot savas tiesības saskaņā ar Savienības tiesību aktiem.
- (15) Savienības pilsoņiem vajadzētu būt arī labāk informētiem par viņu kā pasažieru tiesībām ceļot ar jebkāda veida transportu visā Savienībā un par viņu kā patērētāju tiesībām pārrobežu situācijās. Ja Savienības pilsoņi būs pārliecināti, ka viņu kā patērētāju tiesības tiek efektīvi aizsargātas, viņi varēs sniegt ieguldījumu Savienības mēroga preču un pakalpojumu tirgus attīstībā, kas tādējādi varēs pilsoņu labā efektīvāk sasniegt visu kopējo potenciālu. Tāpat pilsoņiem vajadzētu būt labāk informētiem par noteikumiem attiecībā uz produktu vispārēju drošību un tirgus uzraudzību, lai viņi apzinātos, kā viņu veselība un tiesības tiek aizsargātas visā Savienībā, it īpaši tad, ja runa ir par apdraudējumiem vai riskiem, kurus viņi kā indivīdi nevar novērst. Turklāt ir svarīgi veidot Savienības pilsoņu izpratni par viņu tiesībām uz pārrobežu veselības aprūpi un ar to saistītiem pasākumiem, piemēram, e-veselību un telemedicīnu, lai viņi varētu gūt maksimālu labumu no drošas un kvalitatīvas veselības aprūpes visā dalībvalstu teritorijā.
- (16) Ar šo lēmumu veicina stratēģijā "Eiropa 2020" izvirzīto mērķu sasniegšanu, ciktāl personu pārvietošanās brīvības un darbinieku mobilitātes veicināšana ir svarīgs veids, kā novērst sekas, ko izraisījušas demogrāfiskās pārmaiņas darba tirgū, un palielināt cilvēku nodarbinātību un Eiropas nozaru konkurētspēju. Šā lēmuma ilgtermiņa mērķis ir arī atbalstīt pētniecību un inovācijas Savienībā, lai pretdarbotos pašreizējiem satraucoši augstajiem bezdarba rādītājiem atsevišķās dalībvalstīs.
- (17) Informācijas, izglītības un izpratnes paaugstināšanas kampaņās, ko rīko saistībā ar Eiropas Pilsoņu gadu, būtu jāņem vērā arī konkrētu auditoriju un neaizsargāto sabiedrības grupu vajadzības. Informācijai vajadzētu būt bez maksas un pieejamai visās Savienības oficiālajās valodās. Tā būtu jāsniedz vienkāršā valodā un sadarbībā ar vietējām, reģionālām un valsts iestādēm, plašsaziņas līdzekļiem, pilsoniskās sabiedrības un nevalstiskām organizācijām. Visas minētās dažādās ieinteresētās personas varētu sagatavot tādas iniciatīvas kā eseju konkursi un izstrādāt rīcības plānus un rokasgrāmatas, tiešaistes forumus un kampaņas skolās un universitātēs.
- (18) Aktīva Savienības pilsoņu un viņu pārstāvības apvienību loma ir īpaši svarīga Savienības darbībai. LES 10. un 11. pantā ir uzsvēta līdzdalības demokrātijas nozīme visos tās aspektos un pilsoņu un to pārstāvības apvienību loma, paužot viedokļus un publiski apmainoties ar tiem visās Savienības darbības jomās. Savienības iestādēm būtu jāveicina aktīva demokrātiska līdzdalība lēmumu pieņemšanas procesā, īstenojot atklātu, pārredzamu un regulāru dialogu ar pilsonisko sabiedrību, lai nodrošinātu, ka Savienības darbības ir saskaņotas un pārredzamas. Savienības pilsoņu aktīva līdzdalība būtu jāveicina, arī nodrošinot pieeju dokumentiem un informācijai, kā arī ar labu pārvaldību un labu administrāciju.
- (19) Izglītības politikai ir nozīmīga loma, informējot iedzīvotājus, īpaši jauniešus, par Savienības pilsonības jēdzienu un ar to saistītajām tiesībām. Tā var arī palīdzēt sekmēt daudzvalodību, studentu, skolotāju, personu, kuras apgūst profesionālo izglītību, un viņu mācībspēku mobilitāti un veicināt sociālās un pilsoniskās prasmes saskaņā ar Eiropas sistēmu "Pamatprasmes mūžizglītībā", kas viņiem var sniegt visas nepieciešamās prasmes, lai pilnībā piedalītos sabiedriskajā dzīvē un varētu pilnībā īstenot savas tiesības saskaņā ar Savienības tiesību aktiem. Vajadzētu būt iespējai īstenot īpašas darbības, lai paaugstinātu pilsoņu izpratni par iespējām piedalīties brīvprātīgajā darbā, studēt ārvalstīs, stažēties citā dalībvalstī vai piedalīties Savienības apmaiņas programmās izglītības jomā.
- (20) Eiropas Pilsoņu gadu atzīmēs Komisijas 2013. gada ES ziņojumā par pilsonību, kurā būs sīki izklāstīts progress, kas panākts kopš 2010. gada ES ziņojuma par pilsonību, un būs ierosinātas turpmākas darbības, lai novērstu pastāvīgos šķēršļus, kas Savienības pilsoņiem traucē īstenot savas tiesības. Pamatojoties uz minēto ziņojumu, Padome var pieņemt noteikumus, lai stiprinātu vai papildinātu ar Savienības pilsonību saistītās tiesības.
- (21) Savienības pilsoņiem vajadzētu būt informētiem arī par daudzvalodu tīmekļa portālu *Your Europe*, kas ir "vienas pieturas aģentūras" informācijas punkts par pilsoņu un uzņēmumu tiesībām Savienībā.

⁽¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Ieteikums 2006/962/EK (2006. gada 18. decembris) par pamatprasēm mūžizglītībā (OV L 394, 30.12.2006., 10. lpp.).

- (22) *Europe Direct* informācijas centriem, kas ir vietējie saskarnes punkti starp Savienību un tās pilsoņiem, vajadzētu būt ciešiem Eiropas Parlamenta partneriem izpratnes paaugstināšanas kampaņās, vietējā un reģionālā līmenī aktivizējot debates par Savienību, pārraidot un izplatot publiskus informatīvus materiālus un piedāvājot iespējas nosūtīt atsauksmes Savienības iestādēm.
- (23) Visu saistībā ar Eiropas gadu un tā sakarā uzsāktu iniciatīvu mērķim vajadzētu būt savstarpējās sapratnes un sadarbības starp Savienības pilsoņiem, Savienības iestādēm un dalībvalstīm veicināšanai. Tas attiecas arī uz izpratnes paaugstināšanu par pilsoņu tiesībām Savienības, valstu, reģionu vai vietēja līmeņa publisko iestāžu darbinieku vidū.
- (24) Eiropas Padome kopš tās dibināšanas 1949. gadā aktīvi darbojas izglītības un kultūras jomā, atbalstot un veidojot Eiropas kultūras tīklus un izmantojot kultūru dialogu un veicinot valodu daudzveidību. Tāpēc Savienībai šajā jomā būtu jāattīsta sinerģija ar Eiropas Padomes darbu šajā jomā saistībā ar Eiropas Pilsoņu gadu.
- (25) Galvenā atbildība par to, lai tiktu vairota pilsoņu izpratne par viņu kā Savienības pilsoņu tiesībām, paliek dalībvalstu ziņā. Tas ietver informācijas sniegšanu par Savienību un mērķtiecīgu ziņošanu par visu Savienības iestāžu darbību. Rīcība Savienības līmenī papildina rīcību valsts, reģionālā vai vietējā līmenī, kā uzsvērts politiskajā deklarācijā "Partnerība informācijas sniegšanai par Eiropu", ko 2008. gada 22. oktobrī parakstīja Eiropas Parlaments, Padome un Komisija ⁽¹⁾. Savienības iestādēm un dalībvalstīm būtu jāpastiprina sadarbība ar plašsaziņas līdzekļiem un jāaņem tos nodrošināt ar augstas kvalitātes informāciju par Savienību.
- (26) Lai optimizētu Eiropas Pilsoņu gadā paredzēto darbību efektivitāti un lietderīgumu, ir svarīgi 2012. gadā veikt vairākas sagatavošanās darbības saskaņā ar 49. panta 6. punktu Padomes Regulā (EK, Euratom) Nr. 1605/2002 (2002. gada 25. jūnijs) par Finanšu regulu, ko piemēro Eiropas Kopienų vispārējam budžetam ⁽²⁾ (Finanšu regula).
- (27) Būtu jāveic piemēroti pasākumi, lai novērstu nelikumības un krāpšanu, kā arī būtu jāīsteno vajadzīgās darbības, lai atgūtu zaudētos, nepamatoti izmaksātos vai nepareizi izlietotos līdzekļus saskaņā ar Padomes Regulu (EK, Euratom) Nr. 2988/95 (1995. gada 18. decembris) par Eiropas Kopienų finanšu interešu aizsardzību ⁽³⁾ un Regulu (Euratom, EK) Nr. 2185/96 (1996. gada 11. novembris) par pārbaudēm un apskatēm uz vietas, ko Komisija veic, lai aizsargātu Eiropas Kopienų finanšu intereses pret krāpšanu un citām nelikumībām ⁽⁴⁾, un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1073/1999 (1999. gada 25. maijs) par izmeklēšanu, ko veic Eiropas Birojs krāpšanas apkarošanai (OLAF) ⁽⁵⁾.
- (28) Savienības finansējumu citām darbībām, izņemot tās, kas tiek finansētas no Eiropas Pilsoņu gada budžeta, var nodrošināt, izmantojot pašreizējās Savienības programmas vai struktūrfondus, jo īpaši programmu "Eiropa pilsoņiem" 2007. līdz 2013. gadam un 2007. līdz 2013. gada īpašo programmu "Pamattiesības un pilsonība", kas ir daļa no vispārējās programmas "Pamattiesības un tiesiskums", Mūžizglītības programmu, tostarp Erasmus programmu, iniciatīvu "Jaunatne kustībā" un programmu Media.
- (29) Lai turpmākie Eiropas gadi būtu veiksmīgi, būtu jāīstrodā padziļināta Eiropas Pilsoņu gada laikā veikto pasākumu novērtēšana. Šādā ziņojumā būtu jāiekļauj idejas un paraugprakse, kā nākamajās darbībās visefektīvāk sasniegt un iesaistīt pilsoņus, kur iespējams – balstoties uz salīdzināmiem kvantitatīviem datiem, kas iegūti Eiropas Pilsoņu gada laikā.
- (30) Ņemot vērā to, ka Eiropas Pilsoņu gada mērķus – proti, paaugstināt izpratni un zināšanas par tiesībām un pienākumiem, ko nodrošina Savienības pilsonība, lai ļautu pilsoņiem pilnībā izmantot savas tiesības brīvi pārvietoties un dzīvot dalībvalstu teritorijā, šajā saistībā veicinot arī Eiropas pilsoņu iespējas izmantot citas tiesības, ko sniedz Savienības pilsonība, – nevar pietiekami labi sasniegt atsevišķās dalībvalstīs, jo ir vajadzīgas daudzpusīgas partnerības, informācijas apmaiņa starp valstīm un izpratnes paaugstināšana un paraugprakses izplatīšana visā Savienībā, un to, ka Eiropas Pilsoņu gada apjoma dēļ minētos mērķus var labāk sasniegt Savienības līmenī, Savienība var pieņemt pasākumus saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 5. pantā noteikto subsidiaritātes principu. Saskaņā ar minētajā pantā noteikto proporcionālītātes principu šajā lēmumā paredz vienīgi tos pasākumus, kas ir vajadzīgi minēto mērķu sasniegšanai,

⁽¹⁾ OV C 13, 20.1.2009., 3. lpp.

⁽²⁾ OV L 248, 16.9.2002., 1. lpp.

⁽³⁾ OV L 312, 23.12.1995., 1. lpp.

⁽⁴⁾ OV L 292, 15.11.1996., 2. lpp.

⁽⁵⁾ OV L 136, 31.5.1999., 1. lpp.

IR PIEŅĒMUŠI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Priekšmets

2013. gadu pasludina par Eiropas Pilsoņu gadu.

2. pants

Mērķi

1. Eiropas Pilsoņu gada vispārējais mērķis ir paaugstināt izpratni un zināšanas par tiesībām un pienākumiem, ko nodrošina Savienības pilsonība, lai ļautu pilsoņiem pilnībā izmantot savas tiesības brīvi pārvietoties un dzīvot dalībvalstu teritorijā. Šajā saistībā Eiropas Pilsoņu gads veicina arī Eiropas pilsoņu iespējas izmantot citas tiesības, ko sniedz Savienības pilsonība.

2. Pamatojoties uz 1. punktu, Eiropas Pilsoņu gada konkrētie mērķi ir:

- a) paaugstināt Savienības pilsoņu izpratni par viņu tiesībām brīvi pārvietoties un dzīvot Savienībā un šajā saistībā – par visām citām tiesībām, kas Savienības pilsoņiem bez diskriminācijas ir garantētas, tostarp tiesībām vēlēties vietēja mēroga un Eiropas vēlēšanās jebkurā dalībvalstī, kurā viņi dzīvo;
- b) paaugstināt Savienības pilsoņu, tostarp jauniešu, izpratni par to, kā viņi var gūt praktisku labumu no Savienības tiesībām, kā arī par politikas nostādnēm un programmām, kuras pastāv, lai palīdzētu viņiem izmantot minētās tiesības;
- c) veicināt debates par ietekmi un iespējām, kādas ir tiesībām uz pārvietošanās un uzturēšanās brīvību kā neatņemamam Savienības pilsonības aspektam, lai sekmētu un stiprinātu Savienības pilsoņu aktīvu pilsonisko un demokrātisko līdzdalību, jo īpaši pilsoniskos forumos par Savienības politiku un Eiropas Parlamenta vēlēšanās, tādējādi stiprinot sociālo kohēziju, kultūru daudzveidību, solidaritāti, sieviešu un vīriešu vienlīdzību, savstarpēju cieņu un kopējas Eiropas identitātes sajūtu starp Savienības pilsoņiem, pamatojoties uz Savienības pamatvērtībām, kas noteiktas LES un LESD, un Eiropas Savienības Pamattiesību hartā.

3. pants

Saistītās iniciatīvas

1. Pasākumos, ko īsteno, lai sasniegtu 2. pantā izklāstītos mērķus, var ietvert šādas Savienības, valstu, reģionu vai vietēja līmeņa iniciatīvas:

- a) tādu informēšanas, publicēšanas plašsaziņas līdzekļos, izglītošanas un izpratnes paaugstināšanas kampaņu uzsākšana, kas vērstas uz plašu sabiedrību un specifiskākām mērķa grupām;
- b) informācijas, pieredzes un paraugprakses apmaiņa starp Savienības, valstu, reģionālām un vietējām iestādēm un citām sabiedriskām un pilsoniskās sabiedrības organizācijām;
- c) konferenču, uzklauššanu, tostarp ar interneta starpniecību, un citu pasākumu organizēšana, lai veicinātu debates un paaugstinātu izpratni par tiesību uz pārvietošanās un uzturēšanās brīvību svarīgumu un priekšrocībām un – vispārīgākā nozīmē – par Savienības pilsonības jēdzienu un ar to saistītajām tiesībām;
- d) pašreizējo daudzvalodu līdzdalības instrumentu izmantošana, lai veicinātu pilsoniskās sabiedrības organizāciju un pilsoņu aktīvu līdzdalību Eiropas Pilsoņu gadā, tostarp tādu tiesās demokrātijas instrumentu izmantošana kā pilsoņu iniciatīva un sabiedriskā apspriešana;
- e) esošo instrumentu, tostarp modernu informācijas un komunikācijas tehnoloģiju instrumentu, ko izmanto pilsoņu informēšanai, piemēram, daudzvalodu *Europe Direct* informācijas centru un *Your Europe* tīmekļa portāla – kā galveno elementu “vienas pieturas aģentūras” informatīvajā sistēmā par Savienības pilsoņu tiesībām –, nozīmes un pamanāmības palielināšana;
- f) problēmu risināšanas instrumentu, piemēram, *SOLVIT*, nozīmes un pamanāmības palielināšana, lai Savienības pilsoņi varētu efektīvāk izmantot un aizsargāt savas tiesības saskaņā ar Savienības tiesību aktiem;
- g) informācijas par Eiropas Parlamenta Lūgumrakstu komiteju un Eiropas ombudu nodrošināšana Savienības pilsoņiem, lai viņi varētu labāk izmantot un aizsargāt savas tiesības saskaņā ar Savienības tiesību aktiem; un
- h) tāda ziņojuma par ES pilsonību veicināšanu, kura pamatā ir padziļinātas debates un aktīvs iedzīvotāju un ieinteresēto personu ieguldījums un kurā noteikti turpmāki šķēršļi, kas Savienības pilsoņiem traucē pilnībā izmantot Savienības pilsoņu tiesības, un popularizētas piemērotas stratēģijas, lai novērstu minētos šķēršļus.

2. Informācija par 1. punktā minētajām iniciatīvām ir sīkāk izklāstīta pielikumā.

3. Komisija un dalībvalstis var apzināt citus pasākumus, kas varētu veicināt 2. pantā izklāstīto Eiropas Pilsoņu gada mērķu sasniegšanu, un atļaut izmantot Eiropas Pilsoņu gada nosaukumu minēto pasākumu popularizēšanā, ciktāl tas palīdz sasniegt minētos mērķus.

4. Saistībā ar iniciatīvām, kas organizētas Eiropas Pilsoņu gada satvarā, uzmanība jāvelta tam, lai noskaidrotu šķēršļus, kas Savienības pilsoņiem liedz īstenot tiesības, un veicinātu piemērotus veidus un stratēģijas, lai novērstu minētos šķēršļus, kā arī sekmētu kultūru izpratni par diskrimināciju un cīnītos pret to. Tādēļ jārod sinerģija starp minētajām iniciatīvām un esošajiem instrumentiem un programmām pamattiesību, pilsoņu tiesību, nodarbinātības un sociālo lietu, izglītības un kultūras jomā.

4. pants

Koordinēšana un īstenošana Savienības līmenī

1. Komisija cieši sadarbojas ar dalībvalstīm, Eiropas Parlamentu, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju un Reģionu komiteju, kā arī vietējām un reģionālām iestādēm un ar struktūrām un apvienībām, kas pārstāv vietējās un reģionālās intereses.

2. Komisija organizē sanāksmes, kurās tiek pārstāvētas Eiropas vai pilsoniskās sabiedrības organizācijas vai struktūras, kas aktīvi darbojas pilsonības jomā un aizsargā pilsoņu tiesības vai veicina izglītību un kultūru, un citas ieinteresētās personas, lai Komisijai palīdzētu īstenot Eiropas Pilsoņu gadu Savienības līmenī.

3. Komisija cenšas izmantot iespējamo sinerģiju starp dažādiem tematiskajiem Eiropas gadiem, novērtējot sasniegumus, pārbaudot pastāvošos trūkumus un vajadzības gadījumā sniedzot statistiskos datus, tādējādi nodrošinot Eiropas gadu mērķu efektīvu izpildi.

4. Komisija šo lēmumu īsteno Savienības līmenī.

5. pants

Finanšu noteikumi

1. Savienības mēroga pasākumiem, kas minēti pielikuma A daļā, izmantojami atklātie konkursi vai no Savienības vispārējā budžeta piešķirtas dotācijas.

2. Savienības mēroga pasākumus, kas minēti pielikuma B daļā, var subsidēt no Savienības vispārējā budžeta.

6. pants

Starptautiskā sadarbība

Lai sasniegtu Eiropas Pilsoņu gada mērķus, Komisija var sadarboties ar attiecīgām starptautiskām organizācijām, jo īpaši ar Eiropas Padomi.

7. pants

Savienības finanšu interešu aizsardzība

1. Komisija nodrošina, lai, īstenojot saskaņā ar šo lēmumu finansētas darbības, tiktu aizsargātas Savienības finansiālās intereses, piemērojot preventīvus pasākumus pret krāpšanu, korupciju un jebkādam citām prettiesiskām darbībām, veicot efektīvas pārbaudes un atgūstot nepamatoti izmaksātās summas, kā arī, ja tiek atklāti pārkāpumi, piemērojot iedarbīgas, samērīgas un preventīvas sankcijas. Komisija var veikt pārbaudes un apskates uz vietas saskaņā ar šo lēmumu un atbilstīgi Regulai (Euratom, EK) Nr. 2185/96. Vajadzības gadījumā izmeklēšanu veic Eiropas Birojs krāpšanas apkarošanai saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 1073/1999.

2. Attiecībā uz Savienības darbībām, ko finansē saskaņā ar šo lēmumu, Regulas (EK, Euratom) Nr. 2988/95 1. panta 2. punktā minētais pārkāpuma jēdziens nozīmē jebkuru Savienības tiesību aktu noteikuma pārkāpumu vai līgumsaistību neievērošanu, ko izraisa kāda ekonomikas operatora darbība vai bezdarbības, kas kaitē vai varētu kaitēt Savienības vispārējam budžetam, radot nepamatotus izdevumus.

3. Komisija samazina, aptur vai atgūst finanšu palīdzības summas, kas piešķirtas kādai darbībai, ja tā konstatē pārkāpumus, īpaši neatbilstību šā lēmuma noteikumiem vai atsevišķam lēmumam, vai līgumam, ar ko piešķir attiecīgo finanšu palīdzību, vai ja tā atklāj, ka, nepieprasot Komisijas apstiprinājumu, darbībā ir ieviestas būtiskas izmaiņas, kas ir pretrunā tās būtībai vai īstenošanas nosacījumiem.

4. Ja nav ievēroti termiņi vai ja darbības īstenošanā sasniegtais attaisno tikai daļu piešķirtās finanšu palīdzības, Komisija pieprasa saņēmējam noteiktā laikposmā iesniegt apsvērumus. Ja saņēmēja atbilde nav apmierinoša, Komisija var anulēt atlikušo finanšu palīdzību un pieprasīt jau izmaksāto summu atmaksāšanu.

5. Komisijai atmaksā visas nepamatoti samaksātās summas. Summām, kas nav atmaksātas noteiktā laikā, piemēro procentu likmi saskaņā ar Finanšu regulas nosacījumiem.

8. pants

Pārraudzība un novērtēšana

Komisija līdz 2014. gada 31. decembrim iesniedz Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai ziņojumu par šajā lēmumā paredzēto iniciatīvu īstenošanu, rezultātiem un vispārējo izvērtējumu. Minētais ziņojums veido pamatu nākamajām Savienības politikas nostādnēm, pasākumiem un darbībām šajā jomā. Ņemot vērā Eiropas Pilsoņu gadā gūto pieredzi, minētajā ziņojumā izklāsta arī idejas un paraugpraksi par to, kā labāk informēt pilsoņus par viņu tiesībām arī pēc Eiropas Pilsoņu gada beigām.

9. pants

Stāšanās spēkā

Šis lēmums stājas spēkā trešajā dienā pēc tā publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

10. pants

Adresāti

Šis lēmums ir adresēts dalībvalstīm.

Strasbūrā, 2012. gada 21. novembrī

Eiropas Parlamenta vārdā –
priekšsēdētājs
M. SCHULZ

Padomes vārdā –
priekšsēdētājs
A. D. MAVROYIANNIS

PIELIKUMS

LĒMUMA 3. PANTĀ MINĒTIE PASĀKUMI

Pamatprincips ir tāds, ka Eiropas Pilsoņu gada īstenošana tiks izvēsta plašā Savienības mēroga informatīvajā kampaņā, ko var papildināt dalībvalstu darbības. Savienības un valstu darbības var iesaistīt arī pilsonisko sabiedrību, kam ir būtiska pieredze attiecīgajā jomā, un citas ieinteresētās personas, lai būtu pārstāvēti visi galvenie dalībnieki. Īstenošana tiks veikta ar šādu pasākumu starpniecību:

A. TIEŠAS SAVIENĪBAS INICIATĪVAS

Finansējuma veids lielākoties būs preču un pakalpojumu tieša iegāde saskaņā ar spēkā esošajiem pamatlīgumiem. Daļu finansējuma var atvēlēt lingvistisko pakalpojumu sniegšanai (rakstiskā tulkošana, mutiskā tulkošana, daudzvalodu informācija, zīmju valoda un Braila raksts).

Informatīvas un popularizējošas kampaņas, tostarp:

- tāda audiovizuāla un drukāta materiāla sagatavošana un izplatīšana, kas atspoguļo 2. pantā izklāstītos vēstījumus,
- plašas ievēribas pasākumi un forumi pieredzes un paraugprakses apmaiņai,
- pasākumi, lai iepazīstinātu ar rezultātiem un palielinātu informētību par Savienības programmām, shēmām un iniciatīvām, kas veicina Eiropas Pilsoņu gada mērķu īstenošanu,
- tādas informatīvās tīmekļa vietnes izveide Eiropas vietnē (http://europa.eu/index_lv.htm), kura veltīta darbībām, ko īsteno saistībā ar Eiropas Pilsoņu gadu,
- informācijas par Eiropas Pilsoņu gadu iekļaušana izglītības iestāžu un apvienību, nevalstisko organizāciju un arod biedrību periodiskos izdevumos, biļetenos, informatīvos materiālos un tīmekļa vietnēs.

B. SAVIENĪBAS INICIATĪVU LĪDZFINANSĒŠANA

Eiropas Pilsoņu gada pasākumu līdzfinansēšanai var izmantot tādas Savienības programmas kā programma "Eiropa Pilsoņiem" no 2007. līdz 2013. gadam. Citas programmas, piemēram, 2007. līdz 2013. gada īpašā programma "Pamat-tiesības un pilsonība" kā daļa no vispārējās programmas "Pamat-tiesības un tiesiskums", nodrošinās informāciju par Savienības pilsoņu tiesībām, kas ir projektiem prioritārs kritērijs.

C. INICIATĪVAS, KAS NESAŅEM SAVIENĪBAS FINANSIĀLO ATBALSTU

Savienība piešķirs nefinansiālu atbalstu, tostarp rakstisku atļauju izmantot logotipu, kad tas izstrādāts, un citus materiālus, kas saistīti ar Eiropas Pilsoņu gadu, valsts vai privāto organizāciju veiktajām iniciatīvām, ciktāl šīs organizācijas var apliecināt Komisijai, ka attiecīgās iniciatīvas tiek īstenotas vai tiks īstenotas 2013. gadā un tās būtiski veicinās Eiropas Pilsoņu gada mērķu sasniegšanu.
